

Pokud pes jednou přepne na agresivitu, je velmi obtížné ho z tohoto stavu dostat

## PORUCHY CHOVÁNÍ

# VELKÉ TÉMA:

# Agresivní projevy psa

**Naši milí psové a agrese! Jak vidíte, vůbec se nemohu od tohoto tématu odtrhnout. Ne proto, že by to bylo tak zábavné téma. Naopak – protože je to téma velmi obšírné a neznalosti v tomto oboru způsobují lidem i psům problémy. Je to téma velmi mnohotvárné, ale my se zde můžeme zabývat jen těmi nejdůležitějšími stránkami věci. Pokud někdo vlastní psa, nevyhne se tomu, aby se nezamyslel nad agresivitou.**

**B**ohužel to není zrovna nejoblíbenější téma. A proč vlastně? Máme snad strach podívat se na své vlastní temné stránky? Myslím si, že z evolučního hlediska je to právě agresivita, která v pravém smyslu toho slova častokrát zachránila život - a tím se zasloužila i o přežití - určitého živočišného druhu.

Nejinak tomu bylo v minulosti se psy. Proč se díváme dokonce i na komunikaci psů tak rozporuplně? Považuji to za kulturní problém. Naše kultura nás dostala daleko - ale někdy nás odtrhla od našich kořenů a odnesla nás pryč. Správné používání projevů agrese je umění. Tomu je nutné se naučit. Kdo se to nedokáže nau-

čit, agrese nepoužívá - nebo ji používá špatně a dostává se do problémů. Jak nám má pes uvěřit, že je s námi v bezpečí, když vůbec nemá pocit, že by v nás dřímala šelma? Že bychom se dokázali v případě potřeby probudit k životu a pomocí projevů agrese se postarat o přežití symbiotického svazku člověka

se psem? To je jedna strana mince. Té už jsme se věnovali v několika pokračováních našeho seriálu. Teď ale přijde na řadu druhá strana mince - negativní agrese, kterou pes musí podle svého názoru uplatnit, protože se nikdy nenaučil využívat pozitivní agrese, té komunikačního druhu.

## PES JE ŠELMA

Lidé si častokrát koupí psa a přitom vůbec nechtějí mít doma šelmu. Očekávají od zvířete, že se zbaví svých vlastních kořenů. A právě to je začátek, který mívá častokrát tragickou dohru! Protože chceme uchránit naše Fifinky, Trixinky a Azory před tím, co je jejich nedílnou součástí. Chceme je uchránit před šelmou, která v nich dřímá - a pak se ze psa častokrát stane nezkrotná bestie, jakou by se pes za normálních okolností nikdy nestal, a to přináší ty největší problémy, jakých bychom se ani nenadáli.

## UDRŽOVÁNÍ KONTAKTU

Mnoho majitelů psů brání, seč jim stačí, kontaktu svých štěňat a mladých psů s ostatními psy. To ale mívá fatální následky! Stejně jako lidé potřebují psi pestré sociální vtiskávání a musí projít procesy učení, aby se z nich později mohli vyvinout snášenlivé a přátelské bytosti. Psi se musí naučit, kde jsou jejich hranice, které nesmí překročit, a co si mohou dovolit, aniž by za to byli potrestáni. Musí se naučit používat gesta podřízenosti a uklidňující gesta, musí získat cit pro to, jak vypadá hrozné chování jiných psů, komu je lépe se hned podřídit a ke komu si občas mohou dovolit malou drzost. Jestliže pes nedostane příležitost se tohle všechno naučit, bude pro něj obtížné reagovat správně na ostatní psy. Nikdy je nedokáže správně odhadnout, dostane strach a může se stát agresivním. Může se také stát, že bude neustále napadán druhými psy. V očích ostatních psů se chová velmi podivně nebo dokonce zcela nepřijatelně a to vyvolává agrese. Štěně tedy potřebuje kontakt s ostatními psy, aby se naučil správně chovat.

K tomu potřebuje stálý a intenzivní kontakt s různými sociálně zkušenými a sebejistými psy.

Nepochybně právě v tom je častokrát první háček. Mohu každému jen poradit, aby se dobře podíval na různé skupiny hrajících si štěňat a mladých psů, než mezi ně pustí také svého psa. Skupinu hrajících si štěňat nebo mladých psů je většinou snadné najít, ale ne vždy je to dobrý start k socializaci psa. Ani zdaleka totiž nestačí prostě pustit pár štěňat

dohromady. Mezi štěňata je někdy třeba zasáhnout. Co dělat, když jedno štěně začne jiné štěně doslova terorizovat? To se může stát hotovým hororem pro napadené štěně - a štěňata se tak bohužel také naučí, že jiní psi jsou nevypočitatelní a nebezpeční. To rozhodně není naším cílem. Zkušený cvičitel v takovém případě ihned zasáhne. Agresi sloužící ke komunikaci však potlačovat nesmíme. Taková agrese je důležitá pro budoucí sociální chování psa. Jsem toho názoru, že do dobré hodiny her pro štěňata rozhodně patří také dobře socializování dospělí psi. Ve skupině, kterou už nějaký čas vedu, je to pravidlem. Štěňata se mohou od dospělých zvířat leccos naučit a to mi současně ušetří hodně práce. Protože nad štěňaty a jejich blahem bdím nejenom já. Moji čtyřnozí pomocníci k tomu suverénně přispívají nemalou měrou. Takoví psi však musí být opravdu skvěle vychovaní a socializovaní. Jinak by se z celé výchovy štěňat stávala ruská ruleta. A tomu musíme za všech okolností předjet. Musíme si být předem jisti, že to půjde dobře, a nesmíme nic jen tak zkusit!

## PSÍ „ŠKOLKA“

Jak dlouho by mělo štěně navštěvovat podobné skupiny? Dokud je to jen možné! Pouhých několik návštěv rozhodně nestačí. To by bylo vlastně stejné, jako kdybychom nechali nejdříve dítě chodit do školky a pak ho odřízli od veškerých sociálních kontaktů. Nikdy by z něj nevyrostl dobře socializovaný dospělý člověk. Psi se dostávají do puberty zhruba ve věku jednoho roku. Tehdy začíná pes naposledy intenzivně „línat“ - a dělá poslední velký krok k dospělosti.

Štěňata, která se dostávají do období klackovitosti, navštěvují skupinu mladých psů, ve které jsou samozřejmě dospělá zvířata, která mají své výchovné úkoly. Mladí psi pak krok za krokem přecházejí do skupiny dospělých psů například při výcviku agility.

Problémy totiž způsobuje nejen nedostatek sociálních zkušeností psů. Když se



pes naučí, že právě on je vždycky tím silnějším a nadřazenějším, může se snadno stát, že pomalu přeroste na psiho Ramba. Tím jsme ovšem získali hotového rváče. A to ne! Psi musí znát své meze - stejně jako jsme se je museli naučit i my sami. A že to někdy nejde bez malých potyček, si určitě každý z nás dobře pamatuje. Uvedené zkušenosti jsou ale důležité, jinak by mohl ledaskdo přijít na myšlenku pustit se do křížku s kdekým zabíjácem. Kde je rozdíl mezi vážným sporem a neškodným a především velmi důležitým vymezením hranic a jak ten rozdíl poznat - to bohužel překračuje rozsah tohoto seriálu.

Vzpomínáte si ještě na nejrůznější druhy agresivity? Většina z nich náleží jediné vůdci smečky - a je proto následkem problémů s hierarchickým zařazením psa. A to je třeba odstranit nejdříve.

Lidé musí ve smečce získat vedení a absolutní důvěru psa. Bez poslušnosti to nejde! Důležité je, aby se pes naučil věnovat svoji pozornost cele jen a jen člověku. Jak jsme se již zmiňovali, dominantní agresivita má něco společného s hierarchickým zařazením. Než se dáme do práce na složitějších věcech, musíme proto nejdříve vyjasnit a dokonale urovnat vztahy mezi člověkem a psem. Agresivita ze strachu ale také ukazuje, jak jsme na tom. Dobrý zaměstnanec s vynikajícím vedoucím nemusí mít z ničeho strach. Vedoucí ho chrání!

## SOCIALIZACE

Do socializace se můžeme pustit až v okamžiku, kdy je s hierarchií všechno v pořádku! Dříve lidé považovali proměškanou dobu vtiskávání za záležitost, kterou již nelze nijak nahradit. Naštěstí se ukázalo, že to není tak docela pravda. Psy můžeme učit sociálnímu chování i později. Jen musíme být jako vůdci smečky opravdu dobří - a kromě toho to později není už tak snadné. Pes je koneckonců přesvědčen o tom, že musí být agresivní, jen proto, že je ve stresu. Jenže pes by se vůbec neměl dostávat do stresu, a proto musíme pracovat na tom, abychom prolomili staré vzorce chování a psa naučili věcem, které už měl dávno znát. Absolutní důvěra a poslušnost vyžadují, aby člověk dobře chápal pocity svého psa. Jestliže pes jednou přepne na agresivitu, je velmi obtížné ho z tohoto stavu dostat. Proto musí pes spolehlivě poslouchat povely člověka - a my musíme vycítit včas okamžik, kdy situace hrozí, že začne psůvi přerůstat přes hlavu.

Jakmile se pro psa stanete dobrým vůd-

## Příčiny a řešení problémového chování



**Dominantní agresivita je spojena s hierarchií. Musíme nejdříve dokonale vyjasnit vztahy ve smečce.**

cem smečky a pes začne spolehlivě poslouchat, vyhledejte (nejraději s profesionálním cvičitelem psů) sociálně stabilní výcvikovou skupinu psů na dobře oploceném místě a tam se svým psem zdálky sledujte přátelské a veselé dění. Zpočátku je třeba, aby byl mezi vámi a ostatními psy plot. Udržujte tak velkou vzdálenost, aby pes zůstal ještě klidný. Jestliže začne reagovat vzrušeně, přerušete jeho jednání povellem „Tak dost!“ a dejte mu několik pracovních povelů - například „Sedni!“ Nikdy by to nemělo vyústit v zápas se psem na vodítku. Nejdříve musíte být pánem svého psa a také dobře zvládnout vlastní vzrušení. Být celým šéfem! Krůček za krůčkem se postupně přibližujte k plotu. To nemusíte během jediného dne. Jakmile se pes začne chovat nesoustředěně, stáhněte se zase zpět na bezpečné území. Jen nic nepřehánět. Jestliže si pes uvolněně lehne u plotu a odpočívá, můžete si na příští setkání domluvit malou schůzku. Měli byste se setkat s mimořádně dobrým vůdcem smečky a jeho přátelským a sebejistým psem. Rozhodně byste měli z bezpečnostních důvodů nasadit psovi košík (ten na něj musí být zvyklý zminula) a pozitivní je i volně prověšené vodítko. Předem byste si měli rozmyslet, co uděláte, když...? Tím bezpečněji se pak budete cítit a tím lepší oporou budete pro svého psa.

Dělejte všechno pro to, abyste byli klidní! Udržte si iniciativu a vedení. Dělejte přesně totéž, co jste dělali u plotu. Se svým psem tvoříte nedělitelný tým. Teprve v okamžiku, kdy je všechno v pohodě a v klidu, můžete se pouštět do seznamování zvířat. K tomu ale vůbec nemusí dojít hned při prvním setkání. Jestliže všechno pokračuje dobře, domluvte si větší setkání. Jednoduše stavte hranice stresu u psa vždycky o kousek dále.

**MANUELA NOVÁKOVÁ**

(autorka tohoto seriálu) se koncem 80. let seznámila se svým pozdějším manželem E. Novákem, který jako bývalý ovčák a majitel útulku pro psy, penzionu pro zvířata a kynologické školy vyvinul vlastní metodiku výchovy psů bez drilu a trestů. Společně důsledně využívají této metody ve své každodenní práci.

**BOJÁCNÍ PSI**

Zvláště bojácné psy, kteří jen chňapají, aby si udrželi jakoukoliv „hrozbu“ od těla, můžete po pečlivé výchově přivykat ostatním psům ve skupině štěnat. Je samozřejmé, že vždy je na prvním místě blaho všech psů ve skupině. V jedné z našich skupin štěnat jsme měli zvláště přecitlivělého psa. Byla to dospělá fenka, kterou jsme museli ostatním psům přivykat velmi pomalu a opatrně. Zpočátku nikdy nesnesla dospělé psy v okolí. Štěnata jí ale vrátila důvěru k ostatním psům.

Jak jsme se již zmiňovali, odstraňování agresivity vyžaduje opravdu složitou a trpělivou práci. Především jasnou hierarchickou strukturu, důvěru, absolutní poslušnost - a od člověka schopnost vést se do pocitů psa a důkladné znalosti přirozeného chování a komunikačních signálů psů. Každému mohu jen doporučit, aby za takových okolností vyhledal profesionální pomoc. Neexistuje totiž žádné všeobecné řešení, a pokusit se vysvětlit všechny varianty by zabralo několik svazků. Základní vzorec však existuje: komunikace, hierarchie, důvěra a rozsáhlé znalosti sociálního chování psů. Pak lze odstranit staré vzorce chování a získat nové sociální zkušenosti.

M. Nováková